

การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน กับความเสมอภาคทางการศึกษาของผู้สูงอายุ*

ลภัสรา จิตวารินทร์¹ ธวัชชัย จิตวารินทร์² ภทรรรต ศรีบุญจิต³

(วันที่รับบทความ: 20 มีนาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 29 มิถุนายน 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันที่ส่งผลต่อความเสมอภาคทางการศึกษา และศึกษาแนวทางการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาของผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่ม ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 419 คน ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน จำนวน 42 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 377 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$, S.D.=0.53) และมีค่าเฉลี่ยความเสมอภาคอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, S.D.=1.00) เช่นกัน 2) ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน พบว่า ด้านความต้องการของผู้สูงอายุ (X_1) สามารถพยากรณ์ความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ พบว่า ด้านความต้องการของผู้สูงอายุ (X_1) และด้านการดำเนินการจัดการศึกษา (X_2) สามารถพยากรณ์ความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาที่จะช่วยเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุทำได้โดยจัดทำนโยบายและแผนการจัดการศึกษาผู้สูงอายุให้ชัดเจน ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าร่วมอย่างทั่วถึงด้วยการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาผู้สูงอายุให้มากขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันควรจัดทำแผนการพัฒนานุเคราะห์ด้านการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ทั้งทางด้านปริมาณบุคลากรที่ต้องเพียงพอต่อการดำเนินงาน และทางด้านคุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ

คำสำคัญ: การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา, ความเสมอภาคทางการศึกษา, ผู้สูงอายุ

* บทความวิจัย ภาควิชาศึกษาศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

¹ อาจารย์ภาควิชาศึกษาศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, E-mail: lapasrada.jit@mahidol.edu

² ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ วิจัยและนวัตกรรม, วิทยาลัยชุมชนพังงา, E-mail: t_jitwarin@hotmail.com

³ ประธานหลักสูตรอนุปริญญา สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยชุมชนพังงา, E-mail: Pattarawat.Sriboonjit@gmail.com

The Equity of Public Service in Aging Education of Andaman Triangle' s

Local Administrative Organizations*

Lapasrada Jitwarin¹ Tawatchai Jitwarin² Patprawat Sriboonjit³

(Received: March 20, 2023; Revised: June 19, 2023; Accepted: June 29, 2023)

Abstract

This research aims to study the factors in educational public service for the aging in the Andaman Triangle cluster's municipalities that affect educational equity and the guidelines for increasing the educational equity of the aging in the Andaman Triangle cluster's municipalities. This research was collected through a questionnaire, an in-depth interview, and a focus group discussion. The research sample size was obtained from the table of Krejcie and Morgan. There were 419 samples that consisted of 42 staff and 377 elderlies in the Andaman Triangle cluster's municipalities. The statistics used in the research were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), stepwise multiple regression analysis, and qualitative data were analyzed by content analysis.

The results of this research showed that: 1) the public service provision of education to the aging in the Andaman Triangle cluster's municipalities was at a moderate level ($\bar{X}=3.12$, $SD=0.53$), the equity in the provision of educational public services for the aging was at a moderate level ($\bar{X}=3.34$, $S.D.=1.00$), 2) the opinion of the municipal staff found the needs of the aging (X_1) can predict the equity of the provision of public services in education for the aging (Y) and was statistically significant at the .05 level. The opinion of the aging found the needs of the aging (X_1) and the implementation of education (X_2) can predict the equity of the provision of public services in education for the aging (Y) and was statistically significant at the .05 level, and 3) guidelines for the provision of educational public services that would increase the equity in education for the aging could be established by clearly formulating policies and plans for the management of education for the aging. Study the needs of the aging and provide opportunities for all elders to participate thoroughly by providing educational public services for the aging in the community, as well as providing opportunities for various sectors to take part in the management of the education of the aging. In this regard, the administrators should formulate a human resource development plan for the provision of educational public services for the aging. That includes both the amount of personnel that must be sufficient for operations and the quality of personnel that must have sufficient knowledge and understanding in the management of the education of the aging population.

Keywords: Educational Public Service, Equity in Education, Aging

* Research Article from Department of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

¹ Lecturer of Department of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, E-mail: lapasrada.jit@mahidol.edu

² Director of Learning Promotion, Research and Innovation Center, Phang nga Community College, E-mail: t_jitwarin@hotmail.com

³ Chair of The Local Government Diploma Program, Phang nga Community College, E-mail: Pattarawat.Sriboonjit@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) คือมีประชากรสูงอายุร้อยละ 20 และจะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ภายในปี พ.ศ. 2578 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2563) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564) ระบุว่า ในเขตเทศบาลซึ่งถือเป็นเขตเมือง มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 41.62 ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทั้งสภาวะทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อบทบาททางสังคม และภาวะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งไม่ค่อยมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว อีกทั้งสังคมเมืองสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จึงเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ซึมเศร้า เครียด และแปลกแยกจากสังคม (รพีพรรณ สารสมิทธิ์, 2561)

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 315,155 คน คิดเป็นร้อยละ 13.57 ของจำนวนประชากรกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันทั้งหมด (CMGF Secretariat Thailand, 2563) เมื่อพิจารณารายจังหวัด พบว่า ปี พ.ศ. 2563 กลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันซึ่งประกอบด้วย กระบี่ พังงา ภูเก็ต มีอัตราจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นสูงสุด (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2564) จึงมีจำนวนผู้สูงอายุที่ควรได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงตามไปด้วย ทั้งนี้จากแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (2566-2570) แนวทางการพัฒนาที่ 4.3 พัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน มีความยืดหยุ่น และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุในข้อที่ 2 พัฒนาทักษะคนทุกช่วงวัยให้สูงขึ้น สร้างโอกาสในการเข้าถึงความรู้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และเปิดโอกาสสู่สาขาวิชาชีพใหม่ ๆ ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ไม่ได้ระบุถึงแนวทางการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้การศึกษามีบทบาทจำเป็นในการเพิ่มความรู้ และพัฒนาทักษะให้กับผู้สูงอายุอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และช่วยลดภาระการดูแลผู้สูงอายุของวัยทำงาน สังคม และภาครัฐได้ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561) อีกทั้งช่วยให้ผู้สูงอายุปรับตัวได้เท่าทันกับความเป็นสังคมเมืองสมัยใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขอย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าในสังคมเมือง (Dalziel, 2011; Turner, et al., 2008) อย่างไรก็ตามภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุดังรายละเอียดในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 รวมทั้งได้กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

จากเหตุผลที่ได้อธิบายมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาคของผู้สูงอายุในการเข้ารับบริการสาธารณะด้านการศึกษาในเทศบาลนครและเทศบาลเมืองของกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยม

อันค้ำประกันซึ่งผลของการวิจัยจะนำมาเพื่อประโยชน์การจัดกิจกรรม โครงการ บริการที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ การส่งเสริมความเสมอภาค เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันค้ำประกันที่ส่งผลต่อความเสมอภาคทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันค้ำประกันที่จะช่วยเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาผู้สูงอายุ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

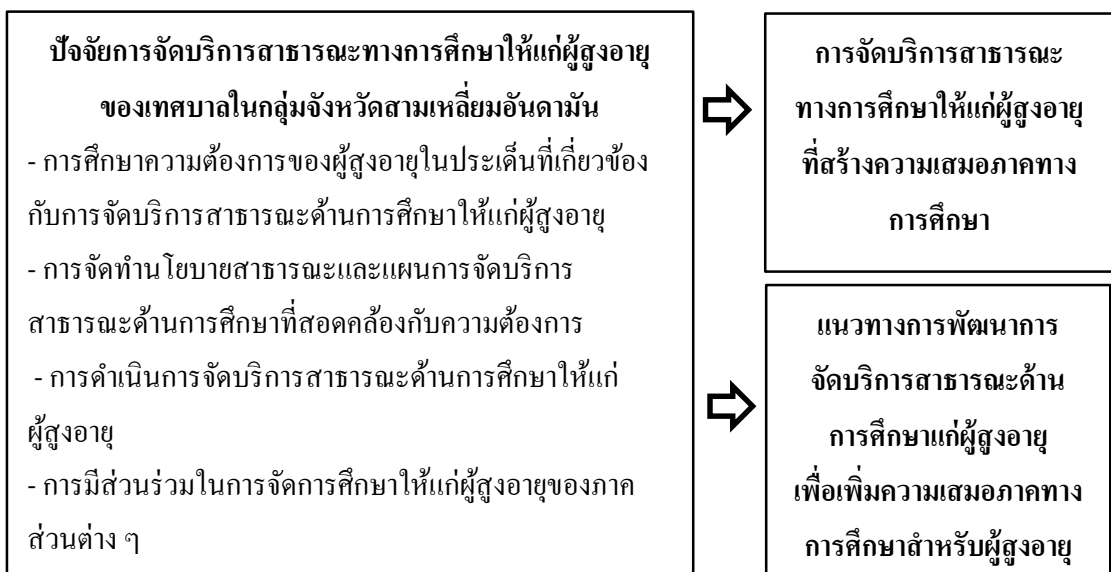
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับรัฐบาล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยจัดการศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามกรอบแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 5 แนวทาง ดังนี้ (1) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (2) การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (3) ปลุกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ (4) การสร้างเสริมให้คน มีสุขภาวะที่ดี (5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการศึกษาเพื่อการทำงาน และสร้างงาน มุ่งเน้นการพัฒนาด้วยการขับเคลื่อนนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Learning) โดยมีแนวทางการพัฒนา 6 ข้อ ดังนี้ 1. จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2. ส่งเสริมพัฒนาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 3. ขับเคลื่อนพลังประชารัฐให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 6. พัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งจากแผนดังกล่าวจะสังเกตได้ว่า การจัดการศึกษา หรือการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุนั้น จะมีแนวทางการบูรณาการเพื่อการพัฒนาและจัดบริการการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุได้ตามแนวทางในข้อที่ 1 และข้อที่ 3-5

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคและการศึกษาของผู้สูงอายุ

ความเสมอภาคเป็นประเด็นที่ถูกกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุก็เป็นหนึ่งในประชากรกลุ่มเป้าหมายของประเด็นการพัฒนานี้ โดยมีเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาและสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และลดความไม่เสมอภาคที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้แล้วแผนดังกล่าวยังมุ่งเน้นโดยให้ความสำคัญในประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่ตั้งขึ้นโดยสหประชาชาติ (UN) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาในเป้าหมายที่ 4 คือการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งหากทำการพิจารณาแล้วจะมีจุดเน้นและสร้างหลักประกันเฉพาะผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกคนให้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น (สหประชาชาติ ประเทศไทย, 2564) แต่ไม่ได้มีจุดเน้นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดของแผนงานบูรณาการสร้างเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุก็ไม่ปรากฏโครงการทางด้านความเสมอภาคทางการศึกษาของผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562)

จากแนวคิดข้างต้น ได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย**พื้นที่ศึกษา**

การวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ศึกษา คือ เทศบาลเมืองและเทศบาลนครในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน ประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองกระบี่ เทศบาลเมืองพังงา เทศบาลเมืองตะกั่วป่า เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลเมืองกะทู้ และเทศบาลเมืองป่าตอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย**

1. ผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 42 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และปลัดเทศบาลประเภทละ 1 คน จาก 6 เทศบาล รวมทั้งสิ้น 30 คน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ เทศบาลละ 2 คน จำนวน 12 คน

2. ผู้สูงอายุ จำนวน 377 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นสุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองและเทศบาลนครในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต จำนวน 21,177 คน ด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยสุ่มจากตำบล และหมู่บ้านหรือชุมชน ตามลำดับ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการเก็บข้อมูลด้วยการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลต้องยินยอมเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันและผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาล มีความรู้ความเข้าใจสิทธิและโอกาสเสมอกันของบุคคลในการรับการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ภายใตกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามการดำเนินการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาก่อนแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาคของประเด็นคำถามการสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เท่ากับ 0.985 0.98 และ 0.985 ตามลำดับ และ 2) แบบสอบถามความเสมอภาคทางการศึกษาของการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาก่อนแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค

ของประเด็นคำถามการสอบถามความต้องการการศึกษา และการดำเนินการจัดการศึกษาเท่ากับ 0.98 และ 0.985 ตามลำดับ 2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันที่จะช่วยสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ มีค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เท่ากับ 1 และ 3) แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันที่จะช่วยสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ มีค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เท่ากับ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังเทศบาลเมือง และเทศบาลนครในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน จำนวนทั้งสิ้น 6 แห่ง จากนั้นผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 100 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวคำถามในการประชุมกลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้วนำเสนอ อภิปรายผล และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 แบบ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1) วิเคราะห์ระดับการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันสำหรับผู้สูงอายุ และระดับความเสมอภาคทางการศึกษาของผู้สูงอายุโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การจัดระดับค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยตามการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

1.3) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยแปลผลค่า R ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2557) ค่า R มากกว่า 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมาก ค่า R 0.40 - 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ค่า R ต่ำกว่า 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับน้อย และค่า R 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

1.3) การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ระหว่างตัวแปรการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ และความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพ 2 วิธี คือ (1) ตรวจสอบจากภายใน โดยพิจารณาข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล และกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล และ (2) ตรวจสอบจากภายนอก โดยใช้วิธีการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมวิจัย (Playback method)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน ผู้วิจัยได้แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุประดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน

กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล (n=42)				กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ (n=377)			
ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ							
การสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุ	2.70	0.34	ปานกลาง	การสอบถามความต้องการการศึกษา	3.28	0.40	ปานกลาง
การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาผู้สูงอายุ	2.43	0.35	น้อย	การดำเนินการจัดการศึกษา	3.47	0.44	มาก
การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	3.12	0.42	ปานกลาง				
รวมเฉลี่ย	2.75	0.36	ปานกลาง	รวมเฉลี่ย	3.38	0.29	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ยการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษา				$(\bar{X} \pm SD) = 3.07 \pm 0.53$ ระดับปานกลาง			
ความเสมอภาคในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ							
รวมเฉลี่ย	3.48	0.98	มาก	รวมเฉลี่ย	3.19	1.02	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ยความเสมอภาค				$(\bar{X} \pm SD) = 3.34 \pm 1.00$ ระดับปานกลาง			

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ และระดับความคิดเห็นภาพรวมของความเสมอภาคในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าสัมพันธัพหุคูณระหว่างการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุกับความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 2 ดังนี้
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธัพหุคูณระหว่างการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุกับความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่าง	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error	df (total)
ผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัด สามเหลี่ยมอันดามัน (n=42)	0.401	0.261	0.240	0.3009	41
ผู้สูงอายุ (n=377)	0.478	0.332	0.326	0.4991	376

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธัพหุคูณ (R) ระหว่างการจัดบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและความเสมอภาคของผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน และผู้สูงอายุมีค่าในทางบวกเท่ากับ 0.401 และ 0.478 ตามลำดับซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ระดับปานกลาง โดยการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุมีอิทธิพลในการพยากรณ์ร้อยละ 26.10 และร้อยละ 33.20 ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พหุคูณถดถอยของปัจจัยในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุที่มีต่อความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยของปัจจัยด้านการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุที่มีต่อความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	β	t	Sig
ด้านการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษา แก่ผู้สูงอายุ					
ผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน (n=42) constant = 1.756					
การสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุ (X ₁)	0.383	0.138	0.401	2.771	0.008*
ผู้สูงอายุ (n=377) constant = 2.164					
การสอบถามความต้องการการศึกษา (X ₁)	0.283	0.164	0.245	2.854	0.005*
การดำเนินการจัดการศึกษา (X ₂)	0.224	0.159	0.207	2.107	0.036*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นด้านความต้องการของผู้สูงอายุ (X_1) ของผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน สามารถพยากรณ์ความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 1.756 + 0.383X_1$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_r = 0.401Z_1$ และเนื่องด้วยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนทำให้บางตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญ ได้แก่การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ได้ถูกนำเสนอในสมการ นอกจากนี้พบว่า ความคิดเห็นด้านความต้องการของผู้สูงอายุ (X_1) และด้านการดำเนินการจัดการศึกษา (X_2) ของผู้สูงอายุ สามารถพยากรณ์ความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 2.164 + 0.283X_1 + 0.224X_2$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_r = 0.245Z_1 + 0.207Z_2$

3. ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มความเสมอภาคทางในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาของผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มมีดังนี้

3.1) แนวทางพัฒนาการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ควรดำเนินการ ดังนี้ (1) สอบถามความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อนำข้อมูลไปใช้จัดทำนโยบายหรือวางแผนการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ (2) จัดช่องทางให้ผู้สูงอายุได้แสดงความต้องการของตนเองให้แก่เทศบาลทราบ และ (3) เปิดโอกาสให้อิสระแก่กลุ่มผู้สูงอายุเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมหรือร่วมจัดกิจกรรมทางด้านบริการสาธารณะทางการศึกษาได้เอง

3.2) แนวทางเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลนั้น ควรดำเนินการ ดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นโดยเฉพาะในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยความรู้หลายแขนง การจัดฝึกอบรม และ (2) ส่งเสริมความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ

3.3) แนวทางเพิ่มการเข้าถึงการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ ควรดำเนินการ (1) เพิ่มการเข้าถึงของผู้สูงอายุเพศชายโดยจัดเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้สูงอายุเพศชาย (2) เพิ่มการเข้าถึงโดยกระจายการจัดกิจกรรมไปยังพื้นที่ชุมชนให้มากขึ้น (3) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุให้มากขึ้น และ (4) เพิ่มการเข้าถึงการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาของผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ โดยอาจพิจารณาการให้ความรู้ทางด้านอื่นแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพเพิ่มเติม เช่น ความรู้ด้านการทำพินัยกรรม สิทธิการเก็บกิน ซึ่งผู้สูงอายุสามารถเก็บผลประโยชน์ในทรัพย์สินของตนที่ยกให้บุตรหลานไปแล้วได้ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังได้แสดงรายละเอียดไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะทำการอภิปรายผลการศึกษานี้เฉพาะในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การดำเนินการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งผลต่อความเสมอภาคของการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากทำให้มีข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้ต่อยอดในการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ลภัสรดา เวียงคำ (2559) ที่พบว่า การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการจัดบริการทางการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุบรรลุผล ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ในการให้ความสำคัญกับพลเมือง การมีส่วนร่วม ความเสมอภาค และการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมด้วย (ชมพูนุช หุ่นนาค, 2560) อย่างไรก็ตาม การจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุซึ่งอยู่ในระดับปานกลางนั้นอาจเกิดขึ้นจากการไม่ได้ศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุก่อนการดำเนินงานปัญหาอีกส่วนหนึ่งก็อาจมาจากความแตกต่างหลากหลายของความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งด้วยเหตุนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาผู้สูงอายุให้ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุทั้งหมดเป็นไปได้ยาก การจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาด้านการดูแลสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งทักษะการดูแลสุขภาพถือได้ว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับกลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาภาวะพลุฒิสถิภาพของผู้สูงอายุ (เพื่อชีวิตประวิเศษ และพลอยไพสิน ฐประวิเศษ, 2561) อย่างไรก็ตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองในทุกมิติโดยควรจะมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ตอนปลายเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงอายุ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ทั้งนี้วิธีที่เทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันใช้ในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ คือ จัดในชั้นเรียนโดยวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการดำเนินงานในประเทศไต้หวัน และประเทศรัสเซีย (Lee, 2015; Taziev, 2015) และสอดคล้องกับการศึกษาของลภัสรดา เวียงคำ (2559) ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนมากพอใจที่จะเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง มีเนื้อหาที่หลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจของผู้สูงอายุแต่ละคน

สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันนั้น ได้มีการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาผู้สูงอายุโดยร่วมมือกับโรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของเครือข่ายการดำเนินงานจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยบางส่วน

(พระครูวิริยธรรมโชติ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และพีระพล สงสาป, 2562) อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเครือข่ายการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของภาคประชาชนยังอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ด้านการจัดบริการสาธารณะทางด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทของประชาชนต่อการจัดการศึกษา(สุเชาว์ มีหนองหว้า และคณะ, 2563)

2. การเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาผู้สูงอายุในการจัดบริการสาธารณะทางด้านการศึกษาของเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในมุมมองของผู้สูงอายุ ที่มองว่าแม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดกว้างให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถเข้าร่วมรับบริการสาธารณะทางการศึกษาได้ แต่ก็ยังคงมีข้อจำกัดทางด้านจำนวนผู้เข้าร่วมที่รับจำนวนจำกัด หรือผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษามักเป็นผู้สูงอายุกลุ่มเดิม การเดินทางที่ไม่สะดวก หรือแม้กระทั่งสถานที่ที่ไม่เอื้อต่อการเดินทาง และการทำกิจกรรมทางการศึกษาของผู้สูงอายุ รวมทั้งผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพก็ไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งหากดำเนินการได้จะถือได้ว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสตามแนวคิดของ Uekawa (2000) ทั้งนี้ภาพรวมของผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน เห็นว่าผู้สูงอายุได้รับความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมาก ขณะที่ภาพรวมของผู้สูงอายุเห็นว่าตนเองมีความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันมองว่าได้เปิดกว้างให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถเข้าร่วมรับบริการสาธารณะทางการศึกษาผู้สูงอายุได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งทางเพศ อายุ สุขภาพ ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Ward (2015) ที่พบปัญหาความไม่เสมอภาคของการเข้าถึงการศึกษาในผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ และผู้สูงอายุที่พิการด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังเห็นว่ามีโอกาสที่จะได้รับบริการสาธารณะทางการศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยกว่าคนวัยอื่นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารเทศบาลควรใช้ข้อมูลการสอบถามความต้องการของผู้สูงอายุ และการดำเนินการจัดการศึกษาไปใช้จัดทำนโยบายการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุ
2. ผู้บริหารเทศบาลควรจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร ทั้งทางด้านปริมาณบุคลากร และทางด้านคุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ
3. ผู้รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุควรใช้ข้อมูลการสอบถามความต้องการ และการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการดำเนินการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรถอดบทเรียนการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุของเทศบาลในกลุ่มจังหวัดสามเหลี่ยมอันดามัน เพื่อจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำการศึกษารูปแบบและความพึงพอใจในการจัดบริการสาธารณะทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดในกลุ่มสามเหลี่ยมอันดามัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). แผนความเชื่อมโยงบูรณาการสร้างความสะดวกสบายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ 2562. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก [https:// www.dop.go.th/download/ implementation/th1615191820-1317_0.pdf](https://www.dop.go.th/download/implementation/th1615191820-1317_0.pdf)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2564). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (2566-2570). สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2566, จาก [http://www.osmsouth-w.moi.go.th /main/page/28](http://www.osmsouth-w.moi.go.th/main/page/28)
- ชมพูนุช หุ่นนาค. (2560). การบริการสาธารณะใหม่เพื่อรับใช้พลเมือง. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 19(1), 125-140.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2557). การวิจัยทางสังคมศาสตร์: การประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- พระครูวิจิตรธรรมโชติ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และพระพล สงสาป. (2562). โรงเรียนผู้สูงอายุ: การจัดการระบบสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้. วารสารมหาจุฬานการ ธรรม, 6(3), 1339-1362.
- เพชร ฐปะวิเชตร์ และพลอยไพณีน ฐปะวิเชตร์. (2561). กลยุทธ์การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนา ภาวะพลัดพรัดในผู้สูงอายุ. ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2(3), 17-30.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- รพีพรรณ สารสมักร. (2561). การพยาบาลผู้สูงอายุที่มีความว้าเหว่. แพทย์นาวิ, 45(3), 645-654.
- ลักสรดา เวียงคำ. (2559). การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุในเมือง. ใน เอกสารการ ประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 วันที่ 31 มีนาคม 2559, (น. 1005-1112). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2563). สังคมสูงวัย ความท้าทายประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก: <http://www.dop.go.th/th/now/3/276>.

- สุเชาว์ มีหนองหว้า อำนวย บุญรัตน์ไมตรี หกวน ชูเพ็ญ และ ปธาน สุวรรณมงคล. (2563). การบริการ
สาธารณะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้บริบทการกระจายอำนาจ
ในรอบสองทศวรรษ. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 10(3), 288 – 303.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *จำนวนผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยจำแนก
ตามเพศ ภาค จังหวัด และเขตการปกครอง พ.ศ. 2564*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก:
http://statbbi.nso.go.th/staticreport/Page/sector/TH/report/sector_01_11470_TH_.xlsx
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *สภาพการจัดการศึกษาผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สหประชาชาติประเทศไทย. (2564). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ
11 มกราคม 2566, จาก: <https://thailand.un.org/th/sdgs/4>
- CMGF Secretariat Thailand. (2563). *รายงานวิเคราะห์ข้อมูลสถิติประชากรศาสตร์ 14 จังหวัด และกลุ่ม
จังหวัดภาคใต้ พ.ศ.2563*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMDY3ZjNhMDMtODY0OC00OTZhLWJiOGhYTQ1ZDdlMGU4NDdjIiwidCI6IjhlNjM0ZTY3LTlkNjYtNDZkMi1hNTI5LWUxYjcwOGMlZDhiYyIsImMiOiJEWfQ%3D%3D>
- Dalziel, H. L. (2011). *The New Zealand: Positive aging Strategy*. New Zealand: Ministry of Senior
Citizens.
- Krejcie, V. R. & Morgan, W. D. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Lee, Y. (2015). Older adult education: new public pedagogy in 21st century Taiwan. *Australian
Journal of Adult Learning*, 55(3), 460-476.
- Taziev, S.F. (2015). Active Life of the Senior Citizens through Education. *International Education
Studies*, 8(4), 134-142.
- Turner, J., Toft, C. & Witte, H. (2008). *Lifelong Learning for an Aging Population: Lessons from
Scandinavia*. Columbia: AARP Office of International Affairs.
- Uekawa, K. (2000). *Making Equity in 40 National Education Systems*. Chicago: University of Chicago.
- Ward, N. (2015). Aging and learning disability: Putting older people with learning disabilities on the
map. *British Journal of Learning Disabilities*, 43(4), 243-245.
